

Kop eraf

Begin maart werden we opgebeld door een steenuilkast bezitter. Er zaten kauwtjes rond de vliegopening. We waren bang dat de kauwtjes de steenuil zouden verstoren. Aangezien deze kast een vrij grote opening had, besloten we er een plankje voor te maken met een kleinere invliegopening (64mm). Aangekomen bij de kast, troffen we daar echter een steenuil in aan, zonder kop.

Tijdens onze controleronde in mei waren we natuurlijk zeer benieuwd of er toch nog een steenuilpaar in deze kast was gekropen. Helaas...de kast was leeg. Maar zo'n 300 meter verderop hing nog een kast die al jaren gebruikt werd door spreeuwen of mezen, maar nooit door een steenuil. Daar troffen we een ongeringde vrouw aan, broedend op vijf eieren!

Op 5 mei begonnen we dit jaar onze controleronde langs alle 59 (!) kasten. In deze periode zijn de meeste vrouwtjes aan het broeden.

Er waren dit jaar ook enkele kasten waar we nooit eerder een broedsel aantroffen. Wat is het dan toch leuk dat de bewoners zo enthousiast reageren als er dan na al die jaren toch eindelijk een steenuil in de kast zit! Sommige mensen hebben echt geen idee dat er steenuilen in de kast broeden, anderen bellen ons al in april op, om te vertellen dat het nu toch 'raak' is!

Een vreemd oog

We hebben dit jaar twee vrouwtjes aangetroffen met een 'uitgelopen' pupil. De gele iris loopt dan niet mooi rond, maar er lijkt een opening in te zitten, alsof de pupil een druppelvorm heeft. Dit hebben we ook bij een steenuil in 2004 geconstateerd. Zij heeft toen 3 jongen grootgebracht en in 2005 op dezelfde nestkast wederom 3 jongen. Dit jaar troffen we haar echter niet meer aan op deze kast. In principe zijn ze dus wel in staat om jongen groot te brengen, maar in hoeverre zo'n slecht oog het vangen van prooien in de weg staat, kan ik niet zeggen.

In dit geval lag het oog ook wat dieper en was er een vlekje op het netvlies. Of de pupil op licht reageerde, hebben we niet gecontroleerd. Peter Beersma schrijft het volgende over dit soort oogproblemen:

Het oog sluit inderdaad niet meer mooi aan tegen de oogleden die daardoor te ruim lijken. Een witte waas op/in het hoornvlies kan als rest van een ontstekingsreactie opgevat worden. Mogelijk trekt dat nog verder weg in de toekomst. De gele iris is op 7 uur versmald en daardoor de pupil terplekke groter. Hebben jullie nog gezien of de pupil nog reageerde op licht en donker in vergelijking met het goede oog? De meest waarschijnlijke oorzaak is een stevige botsing tegen een auto of ruit, waarbij de plotselinge drukverhoging de iris doet scheuren en het oogoppervlak beschadigd wordt. Het zwarte "sterretje" op 8 uur kan een restje van de zwarte uvea zijn, die onder de gele iris ligt en als die scheurt, zichtbaar wordt. Op zo'n ongeluk volgt een heftige ontstekingsreactie met veel tranenvloed, dichtknijpen van het oog en massa's witte bloedcellen die naar het getroffen gebied gestuurd worden en het hele hoornvlies wit kleuren. Tijdelijk dus blind, maar als er in de diepte niets beschadigd is, wordt alles zo goed mogelijk hersteld en de afval opgeruimd, waarna de witte bloedcellen zich geleidelijk terug trekken en het hoornvlies weer licht doorlaat. Weefselherstel gaat op het eind van de genezing krimpen waardoor het oog kleiner is geworden en dieper ligt. Dit oog zal zeker minder zien en mogelijk niet meer bruikbaar zijn bij diepte zien. Dat laatste is echter giswerk.

Mannetje tijdens broedfase dood

Op 15 mei werden we om 10 uur 's avonds gebeld door een bezorgde steenuilliefhebber. Er was een uil bij hem tegen de ramen gevlogen. De uil leek meer dood dan levend. Wat nu te doen?

We wisten dat hier een vrouwtje zat te broeden op 4 eieren. Als haar man zich te pletter had gevlogen, zou ze niet meer gevoerd worden en dus de eieren voortijdig verlaten. Broeden en voedsel zoeken tegelijk is een onmogelijke opgave.

Hoewel het al laat was, besloten we langs te komen. In de tussentijd hadden we bij een reptielenliefhebber een bevroren rat op de kop weten te tikken. (Tja waar haal zo laat nog een muis vandaan?) Met de rat in een plastic zakje kwamen we bij de mensen.

Inmiddels was het mannetje dood gegaan. De bewoners vonden het erg jammer en hoewel het niet zo'n smakelijk idee is, werd de bevroren rat 'au bain marie' opgewarmd in een pannetje. (wel in een plastic zakje hoor)

Inmiddels was al gecontroleerd of 'mevrouw' nog steeds op haar eieren zat.

Zij zat daar heerlijk, in afwachting van het lekkere hapje dat haar gebracht zou worden. De rat werd vakkundig in tweeën geknipt en in de kast gelegd.

Besloten werd om voor de komende dagen muizen of eendagskuikens te voeren en te hopen dat het vrouwtje zou blijven broeden.

Op 16 mei leek de rat nog niet aangevreten, maar het vrouwtje zat nog steeds op de kast. De rat werd vervangen door twee eendagskuikens.

Op 17 mei waren de kuikens nog niet aangevreten. De eieren waren koud en het vrouwtje zat niet in de kast. Wel hoorden bewoners 's avonds weer fanatiek de steenuil roepen. We hebben nog een dag gewacht en toen de koude, verlaten eieren weggehaald. Zo zei je maar weer: de natuur

laat zich niet dwingen. We houden de locatie nog wel in de gaten, wie weet slaat ze nog een man aan de haak.

Aan de bewoners heeft het in ieder geval niet gelegen!

Terugvangsten

Op een kast troffen we een steenuil aan waar in 2005 niet is gebroed. In 2004 was er wel in die kast gebroed. het vrouwtje was geringd en we hebben haar geringd. Tijdens het broeden verdwenen er twee eieren uit de kast en tenslotte is het nest verlaten. In 2005 troffen we het vrouwtje aan in een kast, 200 meter verderop, zij leefde dus nog! Ze heeft daar 5 jongen grootgebracht.

Dit jaar, 2006 troffen we deze vrouw weer terug op haar eerste kast, broedend op 5 eieren!

Overigens is de kast die ze in 2005 heeft gebruikt ook weer bezet door een voor ons nieuwe, ongeringde vrouw!

Voedselvoorraad in een steenuilkast!

Op een adres hebben we een steenuilvrouw zitten die al vanaf het begin van ons onderzoek (1999) dezelfde kast bewoond. Elk jaar is het dus weer de vraag of 'oma' nog steeds gaat broeden. Dit jaar troffen we haar niet meer aan, helaas. Een nieuwe, ongeringde vrouw had de kast bezet.

De oudste steenuil die zich nu in ons gebied bevindt, is als volwassen uil geringd in 2000. Die vliegt dus nu tenminste 7 jaar rond.

In de linker, afgezaagde stam van deze boom bevindt zich een enorme holte. Hierin brengt dit jaar een kauwtje zijn jongen groot, nog geen 2 meter van de bezette steenuilkast. En dat terwijl steenuil en kauw elkaar normaliter toch vaak in de 'veren' vliegen in verband met concurrentie voor hun nestgelegenheid!

Een steenuil kunnen we gerust een wereldreiziger noemen. Het betreft een steenuil die in 2001 als jong is geringd, overigens de enige overlevende in dat nest. Deze steenuil is, helaas dood, in 2006 teruggevonden in Raalte, hemelsbreed een afstand van 35 km! Steenuilen vliegen normaal gesproken maar enkele kilometers van hun 'geboortekast' vandaan, vandaar een wereldreiziger!

Spreadpoten

Op 10 juni kwamen we bij een kast waar 3 eieren waren gelegd. Eind mei waren 2 eieren uitgekomen, dus we verwachtten twee ringbare jongen aante treffen. Het ene jongen zag er gezond uit, maar het andere jong was klein en had hele rare pootjes die in een spreidstand stonden. Het zag er niet naar uit dat hij hiermee later kon lopen. Dit hadden we nog nooit eerder gezien. Het blijkt vaker voor te komen, het is bekend bij torenvalken en kippen. Als oorzaak wordt ook wel een gladde bodem genoemd. In ons geval lagen er houtsnippers op de bodem. Dierenarts Piet, specialisatie vogels uit Amsterdam schrijft er het volgende over:

Dit is een bekend fenomeen , maar er is geen eensluidend oordeel over de oorzaak . Mijn eigen hypothese : De dieren met deze afwijking zijn van meet af aan zwak door hetzij ondervoeding , ziekte , competitie door nestgenoten .

Als reactie daarop spierzwakte en het zich niet kunnen oprichten , ze liggen er dus wat platgeslagen bij . De botten van deze jonge dieren zijn nog weinig gecalcificeerd en vervormen daardoor makkelijk in deze spreidstand. Het is dus eerder een gevolg dan oorzaak .

Als primaire aandoening zie ik het wel bij hobby gevogelte waarbij het nestkastje te groot is , er geen of onvoldoende nestmateriaal voorhanden is en / of de bodem van het nesthok vlak is (ipv komvormig) , vooral als er maar een (1) kuiken in het nest is . Het is voor te stellen dat een eenzaam kuiken op een ruime , vlakke , evt gladde ondergrond moeite zal hebben zich op te richten en het zich al gauw makkelijk maakt in de spreidstand .

Als er meer kuikens in het nest zijn dienen ze elkaar tot steun en kunnen zich beter oprichten .

De bedoeling is dus dat de kuikens hudje mudje in een komvormig nest zitten en ongeveer even groot zijn , dan valt er niks te spreidpoten omdat ze elkaar ahw steunen/rangschikken. Uiteraard is het ook mogelijk dat de formule van de voeding niet goed is mbt tot vitamine d calcium en fosfor of een combi met voorafgaande.

Aantallen

2006 lijkt een goed jaar te worden voor de steenuil. We hebben 32 kasten bezet, nog nooit eerder hebben we dit aantal bereikt!